Hetedik évfolyam. 6. szám. Székely-Udvarhely, 1901. február 10.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre . . . . 8 korona.
Fél évre . . . . . 4 „
Negyed évre . . . 2 „
Külföldre egész évre 12 „
Papok-, tanitók-, gazdasági egyleti tagok- és közs. elöljáróknak egész évre 6 kor., a tanitó-egylet tagjainak, közs. és körjegyzőknek 5 kor.
— Egy példány ára 16 fillér. —
Megjelen hetenkint egyszer: vasárnap.

SZÉKELY-UDVARHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

UDVARHELYVÁRMEGYE HIVATALOS LAPJA, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE, AZ UDVARHELYMEGYEI ÁLTALÁNOS TANITÓ-EGYESÜLET ÉS AZ UDVARHELYMEGYEI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

HIRDETÉSI DIJAK:
Hivatalos hirdetések 100 szóig minden szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □cm.-ként 6 fillér-, többszöri közlésnél 4 fillérért közöltetnek.
Nyilt-tér sora 1 kor. Hirdetés és nyilt-tér dija előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal
BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utcza), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések és hirdetések intézendők.
— Kéziratok nem adatnak vissza. —

Munkára fel!

— A székely vármegyék népiparáért. —

(—gh) Az ember élete folytonos küzdelem. Mindenik más és más alakban küzd a létért, hogy magának és övéinek a lehető boldogulást megszerezze. De nemcsak ezért kell dolgoznunk, hanem fajunk, nemzetünk s annak minden egyes rétege érdekében is.

Ma már minden irányban, köz- és társadalmi életünkben egyaránt: a munka napja van. Nekünk is fokozottabb mértékben kell hozzá látnunk a dologhoz, székely atyámfiai.

Eddig az esztendőnek majdnem hét teljes hónapját a legtöbb székely „elpipázta“; szomszéd, koma, sógor s más körökben minden látható eredmény nélkül „elüdözte“. Sem szellemi, sem anyagi értékre az időt felhasználni, még ha akarta volna sem tudta, mert olyan volt a társadalmi és közéleti irány. Ez mostanában örvendetesen kezdett megváltozni . . .

Udvarhelyvármegye iparfejlesztő bizottsága élén Hollaky Arthur főispán, mint e bizottság érdemes elnökével, üdvös és messzekiható mozgalmat inditott a székely nép s általában iparosaink érdekében. Azért vonjuk bele e mozgalom keretébe az egész Székelyföldet, mert igen jól tudjuk, hogy mindnyájunknak érdeke összpontosul legalább egyben: a székely háziipar felkarolásában. Ez nem tisztán a mi speciálitásunk, hanem az egész Székelyföldé. S épen azért foglalkozzék is vele az egész Székelyföld! . . .

Udvarhelyvármegye megkezdte a magáét. A székelyek itthon-tartására törekszik. Főispánunk alig inditotta meg a mozgalmat egy lenkikészitő gyár felállitásának alapjául szolgáló lentermelés érdekében, már is vármegyeszerte élénk érdeklődés, a székely kisbirtokosok lelkesült támogatása mutatkozik. Az összes papok felekezeti különbség nélkül, tanitók, elöljáróságok közremunkálnak s előreláthatólag még ez év folyamán létrejön Székely-Udvarhelyt a lenkikészitő gyár, melynek müködését 300 hold, e vármegye kisbirtokosai által termelendő len biztositja.

Iparfejlesztő bizottságunk pedig például szolgálhat a székelyföldi vármegyék hasonló intézményeinek munkálkodás, ügybuzgóság tekintetében is. S csak azt ohajtanók, hogy a gyakorlati életből bevitt nehány taggal még közelébb férközzék iparosaink belső életéhez.

Fölöslegesnek tartjuk ezen derekasan müködő bizottságnak napirenden levő ügyeit bővebben tárgyalni. Hisz olvasóinkat a közelebbi ülésről részletesen tájékoztattuk s most is közöljük más helyen Örley János kir. iparfelügyelő terjedelmes jelentésének folytatását.

Azonban készséges örömmel és hálás elismeréssel kell megemlékeznünk Hegedüs Sándor kereskedelemügyi és Darányi Ignácz földmivelésügyi miniszterekről, kik bizottságunk szükségszerü müködését atyai jóindulattal karolják fel és segitik eredményhez. Darányi miniszter kedvezményes lenmaggal, Hegedüs miniszter pedig a szövetkező iparosokat gépekkel és a befektetett tőkéjüknek évi segélyképen adandó kamataival támogatja

Ezek mind nagyjelentőségü és előttünk eddig szinte ismeretlen dolgok. De sokszorosan kiható a székely házi szőttes életre keltése, mely a házpadlásra került szövőszékek müködésbe hozatalát, a székely háziasszonyok szőteményeinek kelendőségét és érdeme szerint való méltánylását vonja magával.

Főispánunk a székely háziipari készitményeknek az egész hazában és a külföldön is piaczot, állandó vevőközönséget ohajt teremteni. Az iparfejlesztő bizottság nevében e czélból megkereste a Magyar Kereskedelmi Részvénytársaságot, mely a következő, elég előnyös ajánlatot tette:

Udvarhelyvármegye tekintetes iparfejlesztő bizottságának
Sz.-Udvarhely.

Mult hó 30-án 1. szám alatt kelt b. átiratából örömmel értesültünk, hogy a tek. iparfejlesztő bizottság a vármegye területén üzött háziipar fejlesztése czéljából házi ipari szövetkezetet létesit.

Minthogy a szövetkezeti forma a mult év jan. hó 20-án a tek. iparfejlesztő bizottsághoz intézett sorainkban kifejtett üzleti programmunknak leginkább megfelel, szolgálatainkat a következőkben van szerencsénk folajánlani.

A vármegye területén készitett bármily házi ipari czikket szivesen átveszünk bizományszerü értékesités végett. A bizományba küldött áruk házi ipari központi raktárunkba (Budapest, V. Váczi-körut 32. sz.) bérmentve küldendők.

A czimünkre feladott házi ipari czikkek a magyar kir. államvasutak vonalain 50 százalékos dijkedvezményben részesülnek, mire is van szerencsénk a dijkedvezmény alkalmaztatásához szükséges igazolványból egyelőre 3 példányt azzal a megjegyzéssel átszármaztatni, hogy minden küldeményhez egy darab igazolvány melléklendő s ennek megtörténte az illető fuvarlevélen előjegyzendő.

A bizományba küldött czikkek értékesitéséből befolyó összegeket évenkint kétszer, ugy mint január s julius hónapokban számoljuk el s utaljuk át.

A bizományba küldött czikkek legolcsóbb árai az áru elküldésével egyidejüleg külön jegyzéken közlendők; az egyes árakból — a kezelés, eladás, elszámolás s egyéb munkálataink ellenszolgáltatmánya gyanánt — tiz százalék jutalékra tartunk igényt, melyet szintén az eladásokból befolyt összegeknek félévenkinti elszámolása alkalmából vonunk le.

Abban a reményben, hogy a tervezett házi ipari szövetkezet minél előbb megkezdi müködését, az áruk beküldését örömmel várva, maradtunk kiváló tisztelettel Budapest, 1901. február 5-én.

Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság.

Most már ha a bizottság kérése folytán a kereskedelemügyi miniszter a szükséges forgótőkét egy Székely-Udvarhelyen létesitendő gyüjtőraktár czéljából engedélyezi, ugy a közel jövőben vigan csattognak székely asszonyaink szövőszékei, hogy müértő kezük munkája helyet foglalhasson ország-világ piaczán. Előkerülnek a rozsdás bárdok, szegre akasztott fürészek s nem lesz egyetlen dolgos kéz sem, a mely munkához nem fogna.

Nagy a reményünk, hogy Hegedüs Sándor, a székely miniszter segédkezet nyujt és székely véreit e téren is a lehető támogatásban részesiteni fogja. Tehát: Munkára fel!

Visszavonuló országgyülési képviselő. Teljesen hiteles forrásból értesülünk, hogy Gyárfás Endre földbirtokos, a székelykeresztúri választó kerület képviselője az általános választások alkalmával országgyülési képviselői állására nem reflektál. Ezen hirrel kapcsolatosan széles körben emlegetik Hegedüs Lóránd, Pápa város országgyülési képviselőjének, Hegedüs Sándor kereskedelemügyi miniszter tehetséges fiának jelöltségét. Hegedüs Lóránd elődei vármegyénkből való tősgyökeres székelyek s ő maga is melegen érdeklődik népünk sorsa iránt és bizonyára ugy a kerületnek, mint az egész Székelyföldnek érdekeit teljesen s hathatósan tudná képviselni. Ipari érdekeinket édes atyjától örökölt ügybuzgósággal karolná fel, mire multja is kellő garancziát nyujt. A mult nyáron tanulmány utat tett a székely kivándorlás végett s ez alkalommal székely rokonait is meglátogatta Magyar-Zsákod községben. Ha sikerülne megnyerni országgyülési képviselőnek, bizonyára diszére és rendkivüli előnyére válnék vármegyénk székelykereszturi választó kerületének, az oly kiváló sikereket elért Hegedüs miniszter nemes tulajdonokkal biró fia.

Világnapló.

Vezeti: **Bakó Sámuel.**

A hét szenzácziója a marosvásárhelyi képviselőválasztás. Lukács Béla halálával és Bernády György országos képviselőnek városi rendőrfőkapitánynyá történt kinevezésével ugyanis megürült Maros-Vásárhely városának mind a két mandátuma. Az egyik kerületben Szakács Péter állott szemben Geréb, Bélával a város polgármesterével. Szakács Kossuth-párti, Geréb szabadelvü. Itt a választás rendben folyt le s Geréb megválasztatásával végződött. A másik kerületben Tauszik B. Hugó iparkamarai elnök szabadelvü jelölt mérközött Bedőházy Jánossal a Kossuth-párt jelöltjével. A hangulat rendkivül izgatott volt s a tömeg a rend fentartására kirendelt csendőröket megtámadta. A csendőrök erre a nép közzé lőttek s három ember meghalt, négy pedig megsebesült. A mandátumot Bedőházy kapta meg. A vizsgálat folyik különben s majd az eredmény fogja megmutatni, hogy kit terhel a kiontott vér. — A képviselőházban a költségvetés tárgyalása folyt s ezt zavarta meg a vásárhelyi véres eset hire. Vegyük azonban rendre az üléseket. Febr. 1-én Széll miniszterelnök beterjesztette az állami gyermekmenedékhelyekről szóló törvényjavaslatot, Hegedüs kereskedelmi miniszter pedig az Adria tengerhajózási társasággal kötött szerződésre vonatkozó törvényjavaslatot. Perczel Béni képviselő helyére jegyzőnek Teleki Sándor grófot választották meg. Majd Kőszeghy Sándor ismertette Háromszékmegye ismeretes feliratát a nemzetiségi törvény módositása érdekében. Az önálló vámterület tárgyában Budapest székesfőváros irt fel a képviselőházhoz; majd az osztrák képviselőház munkaképtelensége ügyében interpellált Pichler képviselő. A febr. 4-iki ülésen a földmivelési tárcza költségvetésére került a sor. A következő ülés napirendjét Polyák Béla képviselő összeférhetetlenségi ügye előzte meg. Szintén a földmivelési költségvetés vitáját zavarta meg a marosvásárhelyi választás hire is. — Kiderült a székesfehérvári uhlánus kaszárnyában elkövetett kasszalopás hire is. Dióssy Viktor főhadnagy, kit a tett elkövetésével vádoltak, beismerte tettét. — Az ev. ref. theologiák február 11. és 12-én gyülést tartanak Budapesten, ez csak a jövő héten lesz. — Az elmult héten tartotta szokásos Széchenyi-emléklakomáját a budapesti mágnáskaszinó. A Széchenyi emlékére veretett ezüst billikommal kezében az ország legelőbbkelő férfiai jelenlétében a Széchenyi Istvánról szóló emlékbeszédet Beöthy Ákos mondotta. — Megnyilt Bécsben az osztrák képviselőház ülése s a Burgban tisztelgett a két Ház ő felsége előtt, ki a két Házat hosszabb trónbeszéddel megnyitotta. A trónbeszéd ezzel végződött: „Dolgozzanak uraim“. — A burok hatalmasan verik Dél-Afrikában az angolokat s a bur rokonszenv Európában mind nagyobb arányokat ölt. Vilmos német császár fogadni fogja Krüger bur elnököt s Budapesten a nemzeti lovardában nagy népgyülés lesz a burok iránti rokonszenv nyilvánitása végett, sőt mi több, nálunk a Székelyföldön s épen vármegyénkben részint a hirlapi közlemények folytán, részint pedig azon **alaptalan** hir folytán, mely nem tudni hogyan keletkezett, hogy a kik harczolni mennek a burok közé, sok pénzt kapnak, egy pár székely megkereste a megye alispánját, hogy adjon nekik utlevelet s utasitsa, hol kaphatják meg a sok pénzt. A vállalkozó góbéknak azonban az alispán elmondotta, hogy a burok olyan szegények épen mint ők s bizony azok nem adnak előleget. Erre természetesen megcsappant a vállalkozási kedv. — Meghalt Miletics Szvetozár a nemzetiségi szerbek egykori vezére Verseczen hetvenöt éves korában. Valamikor Ujvidék város polgármestere volt s egész életét folytonos és áldatlan küzdelemben töltötte a magyarság ellen. — Oroszországból nagy diákzavargások hire érkezik. A kievi egyetem 800 hallgatója közül ugyanis 180 diákot kizártak az egyetemről s büntetésből katonának sorozták be E miatt az összes orosz egyetemeken nagy zavargások vannak készülőben. — A kolozsvári unitárius fögymasium ifjusága elhatározta, hogy ezután magyar szabású és magyar termékből készült ruhát visel.

A „SZÉKELY-UDVARHELY“ TÁRCZÁJA.

Bálok után.

(A „Székely-Udvarhely“ eredeti tárczája).

— február 9.

(f. k.) Tisztelettel elölirott immár parti számban vagyok. Önök ugyanis nem tudják még, pedig ténybeli dolog, hogy én az első szigorlaton tulestem s még mindössze csak 5, vagy 6 vizsgám van hátra és egy csomó praxis esztendő, mig fiskális lehetek.

Ám ez nem lényeges s nem lényeges az sem, hogy én az édes apámnak az öröktiszteleten és hálán kivül még ujabban 50 korona és 74 fillérjével is tartozom. Az okát ennek önök is könnyen kitalálhatják, ha e heti farsangi naptáron végig tekintenek. Székely-Udvarhely városában ugyanis rövid egy hét alatt eddig két bál és két hangversenynyel összekötött tánczvigalom volt s szombaton megyünk a harmadik bálba. Ez összesen öt volna tizenöt napra. Azt hiszem, bőven elég. Nem panaszolkodhatik senki sem; de hát kérem alázatosan, én parti számba mennék immáron s e miatt feljogositottnak érzem magam, hogy erről a sok „fáinul“ sikerült mulatságról önöknek referáljak.

Sorban a legelső a református kollegiumi diákok fényesen sikerült bálja volt. Nem tudom mit mesélhetnék önöknek erről a farsangi krónikában szinte nélkülözhetlenné vált diák-bálról, a mit önök a nélkül is ne tudnának. Igazi fesztelen jókedv, nagy látogatottság s a »jelen voltak“ pompás mulatsága, melyről az a sok ügyes, kedves jövendőbeli és volt kollega olyan kifogástalanul gondoskodott, mind-mind ismerősök már.

A diák-bál, melyről mint egyetlen báljáról az udvarhelyi farsangnak, még apáinktól is hallottunk mesélni s melyre messzeföldről eljöttek anyáink, régi hiréhez most is méltó s minden dicsérettel és elismeréssel kell adóznunk ezért ugy a rendező bizottságnak, mint az egész kollegiumi ifjuságnak. Büszkék lehetnek az eredményre, a mienk sem volt annak idején a mostaninál különb s hogy egyen-egyen névszerint meg nem dicsérem őket, csupán azért teszem, mert térszüke czimén a szerkesztő ugy sem hagyhatná meg ezt a pompás névsort.

Sorban a második, a székelyudvarhelyi m. kir. pénzügyi tisztviselői kar mulatsága volt. Február hó 5-én kedden este rendezték s tánczczal kapcsolatos müкedvelői estély szerény czimet adtak neki; de annál nagyszerübben sikerült. Nem is tudom hamarosan, hogy mit dicsérjek inkább, a mulatságot megelőző fényes müsort, vagy azt korholjam, hogy ez a hivatal miért lépett csak most a nyilvánosság elé, miért nem rendezett ez a megelőző években is egy-egy ilyen müкedvelői estélyt. Valósággal vétkeztek vele önmaguknak s vétkeztek a közönségnek is, melyet már egynéhány olyan élvezetes estétől fosztottak meg, mint a keddi volt, s melynek kellemes emléke hosszu időn át megmarad emlékünkben.

Ám hála és elismerés érte, hogy most már kirukkoltak s milyen nagyszerüen.

De részletezzük kissé ezt a mulatságot. A tánczot egy kiválóan összeállitott müsor előzte meg. A müsor első pontja: Ámberboy József számellenőr felolvasása volt; hogy sok tapsot s nagy elismerést aratott vele, azt talán felesleges is emliteni.

Zakariás Margitka énekelt ezután Schubert-től egy dalt s Varró Berta kisérte zongorán, hogy menynyire tetszett, bizonyitja az: meg kellett még toldani.

A „Hypnotizmus“ czimü dialogot adták elő sok verve-vel s tapsokat aratva Baranyai Margit és Tamás Bálint.

„Magyr dalegyveleg“ czimen énekduett következett sorra. Hukk Kálmánné és Nagy Lajosné énekelték hatásosan, szépen s Nagy László, ez az udvarhelyi muzsikamester kisérte czimbalmon. Ez már magában rejti a sikert.

Majd „A hölgyek panasza“ czimü szép költeményt szavalta Péterffy István s hogy a hölgyközönség e neki szóló dologgal mennyire meg volt elégedve, fényesen bizonyitotta a felzugó tapsözön.

Most érkeztünk a müsor fénypontjához. Ez volt piece de resistance.

Mendelsohn E moll hegedühangversenyét adták elő Hollaky Arthur főispán és dr Damokos Andor alispán. Két istenadta müvész.

Szeretném, ha Kern Aurél volnék e perczben, a „Budapesti Hirlap“ nagy muzsika-kritikusa, hogy kellőképen részletezhetném ezt az igazi nagy müvészi előadást.

Laikus eszemmel töprengve a hallottak felett, a hangverseny után az előszobában ödöngtem s ott hallottam azt a találó megjegyzést, hogy ha a főispán nem volna főispán s az alispán nem volna alispán, milyen fényesen megélhetnének zenei tudományukból.

Valóságos taps orkán követte a játékot s szünni nem akart a: „hogy volt“.

Megujrázták a játékot s a főispán és alispán nem tértek ki a közönség osztatlan ohaja elől. Játszottak kétszer s játszottak harmadikszor. És hogyan. Tüzzel, animoval ugy, hogy lélekzetet visszafojtva hallgattuk s nem találunk reá kellő szavakat, hogy eléggé megdicsérhessük.

Humoros induló fejezte be a fényes müsort, melyet a pénzügyi tisztviselők ez alkalomra alakitott dalárdája adott elő s Róbert Emil kisérte zongorán. Tapsot, elismerést arattak ezzel is.

Táncz követte a müsort s tartott kivilágos kivirradtig. S azzal az ohajjal oszlott el a közönség, hogy bár ez a derék tisztviselő-egyesület mielőbb megörvendeztetné egy ilyen estével.

A harmadik mulatság nem a „czibilek“-é, hanem a katonáké volt.

A 82-ik gyalogezred Székely-Udvarhelyen állomásozó I-ső zászlóaljának s a csendőrségnek délczeg altisztjei rendezték szerdán este. Természetes, hogy megjelent a város szinejava. Hiszen ha nem lett volna is meg az estélynek az a fővonzó ereje, a miben az udvarhelyi közönségnek oly ritkán van része, a katonazene, ugyis örömmel mentünk volna a hires Schönfeldek közzé mulatni.

Zsufolva is volt a megyeház nagyterme olannyira, hogy annál nagyobb közönség már be sem fért volna.

Azután az a kedv, a mi ott volt. A rendezők páratlan ügyessége és tapintatossága! Bizony a ki a katona-bálon ott volt az idén, s pedig csaknem mindenki ott volt, a ki ott lehetett, az örömmel és gyönyörüséggel gondol csak vissza erre a mulatságra is.

Hogy milyen jól sikerült ez a bál, fényes bizonysága az is, hogy konczert czimen megduplázták csütörtökön a Müller-féle szállodában s bizony fáradhatatlanul tánczoltunk ott is reggelig.

A bálok és a pénzügyi tisztviselők koncertje természetesen a megyeház nagytermében voltak s csupán a katonakoncertet tartották a Budapest-szállodában.

Azt hiszem, hogy elég pontosan referáltam mindenről s csupán a hölgyek névsora hiányoznék; de hát arra képtelen vagyok, hogy ilyen hosszu és diszes listát össze tudjak állitani. Annak az odiumát pedig nem szeretném sem a magam, sem pedig a szerkesztő részére, ha valakit fel nem emliteněk.

Azért röviden csak azt mondom: ott voltunk valamennyien s ott leszünk jövő szombaton is a korcsolyabálon. **A viszontlátásra!**

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Ipar és iparfejlesztés Udvarhely-vármegyében.

(Őrley János kir. iparfelügyelőnek, mint a vármegyei iparfejlesztő bizottság tagjának jelentése),

(1. folyt.)

Még csak a selyem hernyó tenyésztésről kell megemlékeznem, mert 1—2 évvel ezelőtt a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara felvetette a kérdést, vajjon nem volna-e czélszerü annak meghonositása. Véleményem szerint itt a lehetőség kérdése a lényeges, mert selyemhernyó tenyésztéséről csak ott lehet szó, hol terebélyes, nagyszámu szederfák vannak, még pedig közhelyeken, a hol a rendszerint selyemtermelők azok lombjait szabadon használhatják. Az iparfejlesztő bizottság feladata volna kideriteni, hogy vannak-e a vármegye területén olyan helyek, hol 4—5 kilómeternyi, kerületben legalább 3—400 szabadon használható terebélyes szederfa van. Ha van ilyen terület, az országos selyemtenyésztési felügyelőség készségesen vállalja magára az ügy propagalását. E kérdés tárgyalásánál esetleg felmerülhet az az inditvány, hogy a jövőre való tekintetből kivánatos lenne szederfák ültetése. Tajékozásul fel kell emlitenem, hogy a szederfa mindenhol diszlik, hol a szőlő megérik és hogy az országos selyemtenyésztési felügyelőség szederfa magot bárkinek, ki hozzáfordul, teljesen ingyen küld, valamint dijtalanul ad községeknek, tanitóknak szederfa csemetéket. A szederfa szaporitására azonban igénybe kell venni a községi faiskolákat is és ellenőriztetésök végett oda hatni, hogy a járási faiskola felügyelők intézménye mielőbb életbe léptettessék. Az iparfejlesztő bizottság nagy feladatot oldana meg, ha oda hatna, hogy az állami, törvényhatósági és községi utak szélei $^{2}/_{3}$ részben szederfával, $^{1}/_{3}$ részben gyümölcsfákkal ültettessenek be.

Ipari czélokra szolgáló növények termesztése közül a kendertermelés az, melyet ősidők óta üz megyeszerte a lakosság. Régebben eladásra is, most már csakis házi szükségletének fedezésére. A kérdőivek adatai szerint az udvarhelyi járás területén 301 hold, a hom.-oklándi járás területén 276 hold, a sz.-keresztúri járás területén 275 hold, összesen 852 hold a kenderrel bevetett terület. Ez csak romja az egykor jövedelmező termelési ágnak. Bárhol, bárkitől kérdezősködünk a hanyatlás okairól, egyazon feleletet kapjuk: az áztató hiánya. Az 1894. évi XII. t.-czikk tudvalevőleg egészségügyi okokból tiltja meg, hogy hatóságilag ki nem jelölt helyen kendert áztassunk, de egyszersmind intézkedik arra nézve is, hogy a községek a kender és len áztatására az alkalmas helyet kijelöljék. Az idézett törvény büntető határozatai szigoruan hajtatnak ugyan végre, de arról, hogy alkalmas hely álljon a kendertermelőknek rendelkezésére, a hatóságok a legritkább esetben intézkednek. Az iparfejlesztő bizottság feladata volna odahatni, hogy mindenhol, a hol kender- és lentermelés folyik, mesterséges áztatók álljanak rendelkezésre. A kendertermelés nagyobb mértékben a következő községekben üzetik: Oczfalván 20 holdon, Bögöz 25, Agyagfalva 15, Szentegyházas-Oláhfalu 80, Kápolnás-Oláhfalu 50, Farkaslaka 20, A.- és F.-Sófalva 27, Parajd 13, Muzsna 15, Derzs 20, H.-Szt-Pál 14, H.-Szt-Márton 50, Zsombor 15, Lövéte 20, Székely-Keresztur 15, K.- és N.-Galambfalva 40, Ujszékely 20, Rugonfalva 15, Bözöd 15 holdon. Megfelelő áztatók létesitése nemcsak a kendertermelés intensivitását emelné, de megvetné a rationális lenmüvelésnek is alapját, a mi szerintem a vármegye területén a kendertermelésnél előbbre való érdek.

A legtöbb helyen, hol kendert termesztenek, egy-egy néhány négyszögöles darabkán már most is lent vetnek. Az olcsó pamut a házi használatban még nem tudta egészen kiszoritani a sokáig tartó kender és lenből készült vásznat. A mult év folyamán a kérdőivek szerint négy helyen forditottak figyelmet a lentermelésre. Ugymint: Szentegyházas-Oláhfalun 20 holdon. A.- és F.-Sófalván 6 holdon, Parajdon 3 holdon. A lentermesztés fölélesztésének ez az első sikere, az érdem pedig az iparfejlesztő bizottságé, mely vetőmagvak kiosztásával és az ügy propagálásával érte azt el. Sikernek mondom, mert az első év eredménye remélhetőleg sokakat fog a példa követésére buzditani. A termesztett len eladásra nem kerülhetett, mert aránylag kis mennyiségénél fogva nyersen való elszállitása nem fizette volna ki a fáradságot és mert a szép termék annyira megtetszett, hogy a termelők tőle megválni nem voltak hajlandók Nem is veszett az kárba, felszövődik házi használatra.

A lentermelésre a talaj általában alkalmas, az égalji viszonyok kedvezők, a szakértelem nem hiányozik. Atyháról azt jelenti az adatgyüjtő, hogy ott a len vadon is nő. Mik már most a teendők, e termelési ág intenzivebbé tételére? Kétségkivül lenkészitő telep felállitása, mely ugy a nyers lennek, mint a már áztatott és nagyjából kitilolt lennek beváltását és részben való további feldolgozását eszközölné. Ily telep létesitésre kétségkivül akadna vállalkozó, ha megfelelő területnek lennel való bevetését és megmunkálását biztositva tudná. Az iparfejlesztő bizottságnak ujabb időben kifejtett ez irányu buzgó tevékenységét remélhetőleg siker fogja kisérni abban a megyében, hol már is 880 holdon termelnek kendert. Különben a kérdő ivek szerint Ülkén, Tibódon, Szentegyházas-Oláhfalun, Szent-Léleken, Malomfalván, Bogárfalván, Atyhán, Korondon, sőt Oroszhegyen sürgősen kivánják a lentermelés meghonositását.

A kérdés különben sokkal fontosabb, semmint első pillanatra látszik, mert vele nemcsak a talajtermés jövedelmezése, hanem egyuttal a szövő háziipar ujrateremtése van kapcsolatban. Mi tette tönkre ezt a háziipart? A pamut! Ez beférközött az utolsó székely kunyhóba is. Szép, egynemü fonal, mely a kelmét lágyabbá teszi, mintha tisztán kender vagy lenfonálból készülne és látszat szerint elég olcsó is. A székely szőttes jó ideig felerészben pamutfonálból állott, most már — legalább az eladásra szánt — egészen pamutfonálból készül. Igen ám, csakhogy a pamutfonalat a gyáros szállitja a rőfös és vegyeskereskedőnek, a kereskedő borsos számláját meg a nép fizeti meg. Ráadásul pedig az a gyáros, mely nagy haszonnal a kereskedés drágitó utján küldötte a népnek, maga kel versenyre gépeken készült gyári munkájával, a háziiparos készitményével. Lehetetlen, hogy a háziipar állja meg a sarat. Az a nehány lélek, mely szőttest eladásra készit, csak megszokásból teszi azt s mert más munkát nem vállalhat. De legyen a megyében lentermelés, lenfonógyár, ujra feléled a szövő háziipar minden fáradságosabb élesztgetés nélkül is. A pamut házi szövéssel, ugy a mint az ma üzetik, fel kell hagyni — ez idő szerint nincs abban ráczió.

Nem ipari czélokra termelik, csak felhasználják a megye keleti szélén lévő községek a szalmát. A szalmakalapfonásról a házi ipari részben fogok megemlékezni.

Füzfa mindenhol van a folyók, patakok partján. Nemes füz telepet évekkel ezelőtt az iparfejlesztő bizottság létesitett Székely-Udvarhelyen, körülbelül 1 holdnyi bérelt területen. E telepnek kapáltatását, takaritását a kir. ügyészség szivességéből a rabok végzik, az 1899. évi termés pedig a községi tanitók között lett szétosztva, kik azt növendékeikkel dolgoztatják fel

Czukorrépa csak a megye déli részén termesztetik, Muzsnán, Derzsen és Erkeden, összesen 30 holdon. Feldolgozásra a botfalvi czukorgyárnak adatik el a termék. A megye amugy sem lévén alkalmas czukorgyár létesitésére, szükségtelen e tárgynál tovább tartózkodni.

Fa mindennemü erdőségekben bőségesen van. Még pedig

	fenyő	cser, tölgy	bükk	vegyes
az udvarhelyi járásban	11.600	164	24.728	5.022
az oklándi járásban	503	1470	1.370	40.287
a kereszturi járásban	35	—	2.629	19.206
összesen	12 138	1634	28 727	64.515

hold, az egész vármegye területén tehát 107.015. A beküldött kérdőivek adatai szerint sajnos nem lehet az egyes fanemek mennyiségére nézve határozott következtetést vonni, mert a legtöbb adatgyüjtő, ha a határon többféle erdő van, azokat összefoglalta s egyszerüen vegyes erdőnek jelezte. Igy a vegyes erdők az udvarhelyi járásban fenyő és bükk, az oklándi járásban bükk, tölgy és cser, a kereszturi járásban bükk, nyir és gyertyán fákból állanak. Minden esetre érdekes volna a két legjobban elterjedt fanemre nézve az adatokat az erdőfelügyelőségtől is beszerezni. Uralkodó fanem tehát a bükk, de jelentékeny a fenyüfa is.

A bükkös erdők állománya többnyire kevert. A megye északnyugati részeiben sok bennök a gyertyánfa, délkeleti részeiben a nyir és nyárfa. Ipari czélokra a bükkfát aránylag keveset használják, pedig a legtöbb helyen szép szálas növésü, ritka szép szinü, tehát nemcsak szerszám, de butorfának is fölötte alkalmas. Általában tüzifának használja a lakosság, a parajdi erdőségekben is szenet éget belőle egy vállalkozó a vajdahunyadi vasgyár részére. A szentkeresztbányai vasgyár is faszenet használ vasolvasztásra. A bükkfában valóságos kincset bir a vármegye, fájdalom, értékét a mi fában bő hazánkban még nem tudják megbecsülni. Parajdon — ugy tudom — 2 koronáért adják a legszebb bükkfatörzset is és még igy is csak szénégetésre veszik. Megengedem, hogy a fa kis értéküségének a vasuti vonal távolsága az oka, de azt hiszem, nincs messze az idő, midőn a bükkfa ipari feldolgozása nagyobb terjedelmet fog ölteni. Parkettfának szebb mint a tölgy, butorokra meg ideális anyag, mert kitünően munkálható, minden szinre kitünően páczolható, jól fényezhető, faragható és a belőle készült butor mindig sokkal tartósabb, szolidabb, mint bármely furnirral bevont fenyőfa butor. Bükkfa butorokkal Bécs árasztja el piaczainkat. Mi kitünő faanyagunkat válogatás nélkül eltüzeljük és drágapénzen vesszük a butort. Más vidékeken a bükkfát hálás szerszám fának ösmerik, feldolgozzák s terméköket nagy vidéken értékesitik A Székelyföldön, hol minden székely született fafaragó, kerekes, legföllebb arra szolgál, hogy egy-egy szekéroldalt faragjon magának a gazda. A bükkfának ipari czélokra való felhasználása általános megyei érdek volna, mit azért hangsulyozok, hogy bizottságunk a kérdést mielőbb részletes tanulmány tárgyává tegye. Konkrét javaslatot részletes tanulmányozás nélkül tenni nem lehet, mert a kérdésben a félmegye érdekei találkoznak. Nagy-Solymoson tervbe van véve gazdasági eszközöknek háziipari uton való termelése, mely tervvel mint döntés alatt állóval ez idő szerint nem foglalkozhatom. Parajdon a Reitter-féle felhagyott gyufagyár füréstelepének értékes vizi ereje és gépei kihasználatlanul hevernek, pedig ezek igen alkalmasak volnának bármilyen faipari telepnek czéljaira. Vajjon nem volna-e lehetséges ott egy consortiumot létre hozni, mely ezeket meg-, vagy bérbe venné a környék kitünő faállományának feldolgozásár. A meglévő keret és körfürészekhez még csak nehány munkagép szükségeltetnék (gyalugép, mosógép, szalagfürész) és egy fa-szárító, hogy minden képzelhető munkát végezhessen a telep. Tekintve, hogy Parajd mennyit veszitett a gyufagyár beszüntetésével és hogy csakugyan kivánatos a kenyerét veszitett nép foglalkoztatása, azt hiszem ő nagyméltósága a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur nem vonná meg a támogatását (gépek és száritó adományozása által) a keletkezendő vállalattól. Felkérem bizottságunkat, hogy a kezdeményező lépéseket megtegye.

A fenyőfa felfürészelésével nehány fürésztelep foglalkozik és általában konstatálható, hogy az értékes erdő fogytán van. A fenyőfa további feldolgozására tervezett iparvállalatok jövője tehát meglehetősen kérdéses volna. A fürésztelep rendszerint 10 - 15 évi müködés után kifizeti az amugy sem tulságosan nagy befektetési költségeket. Egészen más az eset a czellulose és papirgyáraknál. Ilyenek létesitésére nézve ugyanis felvettetett az eszme, miért is foglalkoznunk kell a kérdéssel. Czellulose gyárat szakember nem tervezhet a megye területére, mert a nagy befektetés amortizátiójához szükséges hosszu idejü üzemhez hiányzik a faanyag. A csomagoló papirgyártásról — de csakis erről — már lehet beszélni, ha alapjául a Küküllő jelentékeny vizi ereje és a nagymennyiségü hulladék fa szolgálhatna. Nemcsak itt, de egyáltalán Erdélyben a fürésztelepek széldeszkái, szélléczei értéktelenül pusztulnak el. Nehány faköszörülő felállitása és ezekkel kapcsolatban egy kisebb csomagoló papirgyár létesitése jelentékeny közgazdasági haszonnal járna. E czélra a Nagy-Küküllő-völgy Zetelaka körül határozottan alkalmasnak tetszik. Ezért a kérdés tanulmányozása volna kivánatos, mi végből felterjesztés volna intézendő a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur ő nagyméltóságához, hogy azzal egyik szakközegét megbizni kegyes legyen. Ha a kiküldött szakközeg véleménye kedvező, az érdekelt erdőbirtokosok és füreszgyárosok bizonyára módját találják annak, hogy a papirgyár létesülhessen,

A tanulók uniformisáról.

Jelige: „Et vestis facit hominem“.

Minthogy a helybeli középiskolai tanulók egyforma ruházatának ügye érdemes a megbeszélésre: e tárgyra vonatkozó nézeteinket a következőkben foglaljuk össze:

Mi az egyforma ruházat készitő egyesület életre hivását már csak együttlakásos intézeteink családias jellegénél fogva is, melegen pártoljuk és ohajtjuk, hogy az minél előbb megvalósuljon. Azonban az egyforma ruházatviselés életrevalóságát, gyakorlati hasznosságát és nevelésoktatási jó hatását csak akkor ismerhetjük el, ha a ruha czélszerü, jó minőségü, csinos és mégis kényelmes, de nem secessios, nem feltünő — vagy épen kirivó szinü, szabásu és diszitésü s e mellett még olcsó is lesz és — a mi legnevezetesebb, ha ez által honi — sőt a mennyiben csak lehetséges, helybeli iparosokat pártolunk.

Igaz, hogy mi az uniformisért egyáltalában nem nagyon rajongunk. Igaz, hogy az uniformis használata a polgáriasult államokban — és hála Istennek — a polgári öltözet mellett nálunk is mindinkább háttérbe szorul és a tüzoltók, erdészek, állatorvosok, vasuti-, postás más egyenruhás tisztviselők is legtöbbször csak hivatalos szolgálattételeik alkalmával viselik azt és ez jól is van igy, sőt sokan — igen helyesen és nem oknélkül — azt sürgetik, hogy katonáék is csupán szolgálat alkalmával legyenek kötelesek feszes uniformist viselni.

És az is igaz, hogy az uniformis — hivatalon kivül — mint oknélkül való, fölösleges, esetleg káros külső, megkülönböztetés, elválasztó fal; továbbá a polgári és társadalmi életben való egyenlőség elvével és korunk demokratikus irányzatával sem nagyon egyeztethető össze, pedig a helyes irányu nevelésnél és oktatásnál mindezekre tekintettel kell lenni: mégis egy helybeli ruhaegyesület létrehozása a vázolt módon és feltételek mellett meggyőződésünk szerint csak örvendetes jelenség, hasznos és üdvös kezdeményezés volna, kivált ha abba a tanuló ifjuságon kivül a tanárok, szülők, sőt még mások is beléphetnének, hogy aztán kedvező részletfizetési feltételek mellett egyforma, olcsó és mégis jó ruházatuk lenne az iskolai társadalom tagjainak.

Az egyforma ruházat megszerzését azonban még igy is csak ajánlani lehetne; de kötelezővé tenni még a tanulókra nézve is elhibázott lépés volna, a szülőkre pedig ilyen jogtalan terhet mintegy ráerőszakolni nem is szabad.

Az iskolák szerint való megkülönböztetés különböző szinü karszalagok által könnyen történhetnék, azonban teljesen fölösleges, mig az osztályok szerint való és külső jelvények által történő kitüntetés épen helytelen és káros.

Minthogy „a szerénység kiváltképen az ifjuság dísze“, a czifra és fényes gombos uniformis pedig, alig hisszük, hogy a lélek ezen nemes tulajdonságát fokozná, ellenben a hiuságnak istápolója, dédelgető meleg-ágya szokott lenni: épen ezért minden efélétől óvakodni kell.

Fejtegetésünket azzal végezzük, hogy habár „non vestis facit hominem“, mégis a mennyiben talán „et vestis facit hominem“ — ám! tegyenek kisérletet a ruha-egylet megvalósitása iránt.

Mi csak örvendenénk, ha az eszme a vázolt alakban minél előbb megvalósulhatna.

A székely iparkamara közgyülése.

Maros-Vásárhely, jan. 29.

E nap a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara életében nevezetes nap! A mult évben fejezte be fennállásának 10-ik évét és e napon kezdtemeg a 11-ik évét a székelység közgazdasági érdekeire annyira fontos, a multban elismerést nyert, jövőben pedig jó reménynyel kecsegtető munkálkodásával.

Tauszik B. Hugó kir. tanácsos, elnök meleg hangon emlékezett meg a kamara eddigi munkálkodásáról, tagjainak buzgólkodása folytán elért eredményeiről és azon ohajtással nyitotta meg a 11-ik év első teljes ülését, vajha a további évek vállvetett munkája meghozná Székelyföldünk annyira ohajtott közgazdasági felvirágozását,

E lelkesen fogadott megnyitó után fájdalommal emlékezett meg az elnök Lukács Béla v. b. t. t. Maros-Vásárhely város I. kerülelének országgyülési képviselője és volt kereskedelemügyi miniszter váratlan elhunytáról, ki a székely érdekeknek hervadhatlan érdemü istápolója volt. Az elnöki közlések során tudomásul vétetett, hogy a közös hadsereg 1901. évi lábbeli szükségletéből a székely kisiparosok 3178 pár lábbelit kaptak.

Örvendetes tudomásul szolgált, hogy Lántzky Sándor szentkereszlbányai vasgyára a Székelyföld egyetlen vasipari telepe állami támogatásban részesül s igy a közlekedési akadályok daczára fennállása biztosittatik, az ottani munkásnép nagy szerencséjére.

A kereskedelmi alkalmazottak szolgálati viszonyának szabályozása tárgyában készitett törvényjavaslattervezetet több lényeges módositással kivánja a gyakorlati életnek megfelelőbbé tenni s egyuttal kérelmezi a kereskedelmi kormánytól, hogy e törvényjavaslat keretében a kereskedelmi üzletek záróraja is állapittassék meg.

A gyáripar állami támogatása ügyében kelt keresk. miniszteri leirat, valamint ennek kapcsán a titkár azon jelentése, hogy a közelebbről Maros-Vásárhelyt létesitett ipari hitelszövetkezet szakcsoportokat alakit, hogy ez által a kisiparosokat gyáriparszerü tömegtermelésre képesitse, örvendetes tudomásul vétetett.

Homoród-Szentmárton udvarhelymegyei községnek egy negyedik országos vásár engedélyezése iránt beadott kérése az iparosok és kereskedők érdekeire való tekintettel elutasitandónak véleményeztetett.

Az ipari és gyári alkalmazottak betegség esetén való segélyezéséről szóló törvényjavaslat február 15-ére kitüzött tárgyalására a közgyülés Bürger Albert kamarai tagot küldötte ki.

A kamara mult évi zárszámadásáról szóló számvizsgáló bizottsági jelentések után több kisebb érdekü tárgy került még sorra. Ezek után a gyülés véget ért.

Levél a magyar nőkhöz.

Kolozsvár, febr. hó.

I.

Szeretném, ha minden szónak, a mit leirok, büvös ereje lenne. Szeretném, ha elhatolna széles Magyarország minden nemesen érző asszonyának lelkéig s meséket regélne sok-sok kincsről, mesés gazdagságról, a mely a miénk, csak meg kell látnunk és kinyujtanunk érte a kezünket.

Népiparunkról akarok irni. A téma nem uj, sőt napjainkban, mikor országszerte megindult az akczió a hazai ipar pártolása ügyében, talán unalmas is. Ezt a szót leirtam, de rögtön vissza is vonom. Nem hiszem, hogy a magyar előtt unalmas lenne az, a mi a magyar népléleknek, népmüvészetnek egyik legérdekesebb megnyilatkozása: a népipar, illetőleg ennek különösen azok az ágai, a melyek már természetüknél fogva is első sorban érdekesek előttünk: varrottasok, szőttesek, faragászati és agyagipari termékek. Alig van hazánknak vidéke, a hol a nép valami háziiparral ne foglalkoznék. Földmivelő és állattenyésztő vidékeken ez tisztán a ház szükségleteinek előállitására szoritkozik, de olyan helyeken, a hol a föld nagyon soványan táplálja fiait, arra van hivatva, hogy az ezt üzőknek fő jövedelmi forrása legyen. Szóval: vannak vidékek, a hol a népnek ebből kellene megélni, sőt meg is élhetne, jó létre tehetne szert, ha arra hivatott tényezők ipari foglalkozását tőkével, munkaanyag beszerzésével, a termeltek értékesitésével támogatnák. Erre a támogatásra nagyon rászorultak. Igaz, hogy a népipar egyesek buzgó pártolásával ujabban lendületet vett, de vajmi keveset használhat egyesek buzgólkodása ott, a hol egy egész országrész lakosságának kereseti forrásáról van szó. A nőket különösen érdeklő kalotaszegi varrottasokról beszélek első sorban. Ismeretes, hogy Gyarmathyné véghetetlen buzgalma, odaadó pártolása milyen virágzásra juttatta e remek varrottas ipart. A kalotaszegi nép ujból megtanulta ősanyái gyönyörü himzését, varrja buzgalommal éjt, napot egybevetve; előkerültek a ládákból a szebbnél szebb minták, hogy uj alakban a főrangu szalonok ékességei legyenek. Tény az is, hogy alig van város Magyarországon, a hol a kalotaszegi varrottast ne látnánk; a külföld is kapva-kap a kiválóbb darabokon. És mégis azt mondom, hogy a kalotaszegi varrottas nem érte el virágzásának delelőjét s hogy elérje, pártolásra, anyagi és erkölcsi támogatásra van szüksége.

Tulajdonképen nem is méltányoljuk mi eléggé ezt az iparágat. Meg vagyok róla győződve, hogy Angliában — a hova tudvalevőleg nagyon sok varrottas vándorol tőlünk — sokkal nagyobb becsben tartják, mint mi. Vagy nincs még eléggé kifejlődve a müizlésünk, vagy — s ez a valószinübb — még mindig csak azon a nivón állunk, hogy bármilyen silány külföldi portéka becsesebb, mint a sokkal különb hazai. Pedig nem képzelek szebbet, női lelket, finomabb izlésü kedélyt jobban nyönyörködtetőt, mint valami szép kalotaszegi varottas. Volt alkalmam igazán remek mintájuakat látni: fodorvászonra fejtővel himzettektől finom lenvászonra selyemmel varrottakig és azt mondom: vétkezik az a magyar nő, a ki otthonát diszitendő, egy-két darabot be nem szerez. — Hiszen bámulatos olcsón adják. Az ember szinte gondolkozik: vajjon az anyagot' vagy a munkát fizette meg rajta. Már 2 koronáért szép fél mt. hosszu és pár centiméterrel keskenyebb teritőcskét árulnak. A ki valaha himzett effélét, tudja, hogy az alig van megfizetve. És ilyen arányban tovább. Már 120 koronáért nagyon szép kollekcziót állithatunk össze: ágy-, asztalteritő függöny (1 ablakra), pamlagvédő. Vajjon nem gyönyörü szép egy ilyen berendezés!

Most, a mikor a lakásberendezés divatja a lelket, kedélyt és izlést megbénitó egyöntetüségből kivetközve, valami igazán müvésziesen szépre törekszik, milyen nagy szerep juthatna a varrottasoknak. Az előszobától és fürdőszobától kezdve egészen a szalonig minden szobában helyet foglalhat. — Gondoljanak el egy poetikus leányszobát: az ágyteritő, függönyök, a toilettasztalka teritője, a varróasztalka boritója kék fejtővel valami finoman vagdalásos minta után finom vászonra himzett varottas. Vagy nem lenne szép egy falusi ebédlő kalotaszegi faragott butorokkal (alább ismertetni fogom) piros fejtővel himzett kollekczióval? Azt hiszem, kétszer jobban izlenének pompás magyar ételeink ilyen ebédlőben, melynek minden darabja a magyar népszellem müvészi fantáziáját hirdeti. — Hát azok a remek selyemmel himzettek vajjon nem válnának diszére a legelegánsabb szalonnak is?!

Már hallom az ellenvetéseket: a varrottasok nagyon drágák s kevés asszony engedheti meg magának azt a lukszust, hogy egy-egy kollekcziót beszerezzen. Igen, drága, mert az értékesités módja még annyira kezdetleges, hogy mindenkinek előnyös, csak a termelőre és a fogyasztóra nem.

Kétféle módja van t. i. az eladásának. Maga a nép járja be munkáival az országot, — mondhatom, nagyon kelletlenül teszi, — vagy — s ez a leggyakoribb eset — lelketlen kereskedők (akad ilyen a nép között akárhány) megszimatolva, hogy mikor van a ládafiában szükön a pénz, összevásárolják az elkészült munkákat potom áron s tovább adják két, ha nem három annyiért. Azt tapasztaltam, hogy a háziiparnak ez a nyereségvágy a megölő betüje. Ezért üdvözölheti termelő és fogyasztó őszinte örömmel az Erdélyi Kárpát Egyesületnek azt az ideális és praktikus tervét, hogy közéjök közvetitőnek állván, természetesen teljesen önzetlenül munkálkodván, a népipar minden ágát virágzásra juttassa.

Radnótiné Hrabovszky Irén.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundaţia pentru Şcoală - BCU Cluj-Napoca.

Irodalom.

A magyar könyvpiacz termése. A magyar könyvkereskedők egyesülete még a mult év tavaszán elhatározta, hogy kiadja a kiadásában már korábban megjelent 1860—1875. és 1876—1885-iki Magyar könyvészet folytatásaként az 1886—1900. években megjelent magyar könyvek kimutatását és a munka szerkesztésével Petrik Gézát bizta meg, a kinek hasonló tárgyu müvei már évek óta közkézen forognak. Az egyesületnek nagyfontosságu ez a vállalkozása, mert a munka mint egyesületi kiadvány, hivatalos jellegü lesz és mint ilyen, minden tekintetben megbizható. Petrik most fölkéri az összes magyar irókat, különösen pedig azokat, a kik munkáikat saját költségükön adták ki, hogy sziveskedjenek vele (Budapest, II, Zárda-utcza 59.) az 1886—1900. években megjelent müveiknek pontos czimét, jelezve a terjedelmet (oldalszám), évszámot, megjelenési helyet és nyomdát, valamint a könyv bolti árát, az ügy fontossága érdekében mentül előbb közölni, hogy igy az esetleges hiányokat még pótolhassa A munka még ez év folyamán sajtó alá kerül.

Különfélék.

— **Személyi hir.** Borszéky Soma ny. miniszteri tanácsos, a székelyek lelkes barátja és tevékeny pártfogója e hó 8-án, a délutáni vonattal Budapestről városunkba érkezett s itt töltötte a délutánt és éjszakát. Másnap kocsin Gyergyó-Szentmiklósra utazott. A városunkban töltött időt is a székelység ügyeinek szentelte. Tiszteletét tette Hollaky Arthur főispánunknál és látogatásával megtisztelte a »Székely-Udvarhely« szerkesztőségét is. Bemutatta azokat a tervezeteket, melyek a topliczai kenderáztató-telepekről készültek s elmondotta gyakorlati tapasztalatait, melyekből a lentermelés értékesitésének fontos ügyénél nem egyet előnyösen felhasználhatunk.

— **Uj anyakönyvesek.** A belügyminiszterium vezetésével megbizott miniszterelnök vármegyénkbe a nagygalambfalvi kerületbe Péter Albert körjegyzőt anyakönyvesnek, továbbá a korondi kerületbe Biró Domokos tanitót, a bethlenfalviba ifj. Köteles István községi pénztárost, az alsósiménfalviba Györke Albert községi pénztárost anyakönyves-helyettesnek nevezte ki.

— **E. M. K. E.-bál.** Az E. M. K. E. Kolozsvárt e hó 18-án a Nemzeti szinház összes helyiségeiben jelmez-bált rendez régi erdélyi lakadalom bemutatásával. A történelmi lakadalom rendezője dr Szádeczky Lajos. Az országra szóló bálnak négy bálanya, egy-egy bálelelnök és fővédnök, tizenkét tagu elnökség, ugyanannyi védnök és kétszáznégy tagból álló rendező bizottsága van. Vármegyénkből Hollaky Arthur fő- és Damokos Andor dr alispán, valamint Ugron Zoltán földbirtokos vannak a rendezők között.

— **A sorozás** vármegyénkben márczius hó 1—16-ika között lesz.

— **Az uri kaszinó** közgyülését folyó hó 3-án délután 3 órakor tartotta meg, melyen egyszersmint tisztviselőit is ujra választotta. Hollaky Arthur főispán, mint a kaszinó elnöke, tartalmas beszéddel nyitja meg az ülést, beszédében rámutatva arra, hogy milyen nagy szüksége van a társadalomnak az ilyen egyesületre, honnan ki van zárva minden politika, a békességes együttmunkálkodás oldhatja meg sok megoldásra váró kérdését közéletünknek. Az éljenzéssel fogadott elnöki megnyitó után Koncz Aurél, a kaszinó titkára olvasta fel nagy gonddal szerkesztett jelentését. E jelentés kiterjeszkedett a kaszinó mult évének minden egyes esetére, jelezve a választmányi üléseken tárgyalt és elfogadott ügyeket, ujonnan fölvett tagok számát, az anyagi helyzetet stb. Jelentése kapcsán arról is megemlékezik, hogy nagyon sok még azon intelligens egyének száma, kik nem tagjai kaszinónknak és egyben reményét fejezi ki, hogy jövőre, minél többen fognak jelentkezni a fölvételre. A pénztárvizsgáló bizottság jelentése kapcsán tudomást szerzett a közgyülés arról a sajnálatos körülményről, hogy nagy összeget képvisel a tagdijhátralék. Ez pedig baj, mert éppen e miatt nem rendezheti ügyeit a kaszinó ugy, a hogy kellene; uj beruházásokra, könyvek vételére nem fordithat akkora összeget, mennyivel a tagok igényeit inkább kielégithetné. Molnár Sándor pénztárosnak, több évi buzgó müködéseért jegyzőkönyvi köszönetet szavaz a közgyülés és egyben sajnálatát fejezi ki, hogy e városról való eltávozása miatt e tisztéről lemond. A könyvtár és gazdasági leltár vizsgáló bizottság jelentésének elfogadása után ugy a könyvtárnoknak, mint a gazdáknak buzgó müködésükért jegyzőkönyvi köszönetet szavaznak. Ezek után következett a tisztujitás, melynek eredménye ez: elnök: Hollaky Árthur, alelnök: Sándor Mózes és dr Solymosy Lajos, titkár: Koncz Aurél, könyvtárnok: Lázár József, pénztárnok: Amberboy József. Választmányi tagok közé mint uj tagok beválasztattak: Szakács Zoltán, dr Simó Balázs, Gyertyánffy Gábor, Tompa Árpád. A többiek maradtak a régiek.

— **Szerkesztői változás.** Dobay János, ki 20 éven át szerkesztette a Kézdi-Vásárhelyt megjelenő Székelyföld cz. politikai lapot, e hó 6-án ezen tisztétől egészségi viszonyai miatt visszalépett. Helyét — Vajna Károly kiváló tehetséggel biró publiczista, mint főmunkatárs hathatós közremüködése mellett — ifj. Jancsó Mózes laptulajdonos foglalta el

— **A diák-bálon** jelen voltak; asszonyok: Bernát Mórné, dr Damokos Andorné, özv. Doros Györgyné, Ehrenreich Albertné, Félegyházi Antalné, Ferencz Gyuláné, Felszegi Dénesné, Galter Jánosné, Hein Pálné, Koncz Árminné, Kolláth Lajosné, Lántzki Sándorné, dr Lukácsffy Istvánné, özv. Miklósy Károlyné, Molnár Károlyné, özv. br. Orbán Bódogné, Paál Sándorné, Rápolthy Ferenczné, Szabó Andrásné, Lukács Károlyné, Szakács Istvánné, Zakariás Ödönné. Leányok: Benke Mariska, Bernát Frida, Burnász Mariska, Doros Ilonka, Ehrenreich Sárika, Félegyházi Mariska, Ferenczy Iluska, Ferenczy Lenke, Florián Erzsike, Florián Ilonka, Florián Mariska, Gavrus Valéria, Galter Eliz, Gidó Juliska, Heim Eszti, Kőszegi Ilonka, Keresztes Anna, Kovács Mariska, Kollát Emma, Lántzky Alexa, Lántzky Emma, Lántzky Piroska, Lestyán Juczika, Lestyán Margit, Paál Ida, Paál Juliska, Piskóti Jolán, Molnár Margit, br. Orbán Olga, br. Orbán Aranka, Rápolty Katicza, Rápolty Rózsika, Solymossy Panna, Szabó Ilonka, Szakács Erzsi, Zakariás Vilma. Felülfizettek: Özv. Miklóssy Károlyné 3 K, Fábián József 6 K, Molnár Károly 3 K, Felméri Gábor 2 K, Varga Dezső 2 K, özv. Doros Györgyné 3 K, Szabó András, Félegyházi Antal 1—1 K, Morascher Hugó, dr Lukácsfy István, Kiss tanárné 2—2 K, Ehrenreich Gusztáv 3 K, Török Pálné, ifj. Solymossy Lajos, Becsek Aladár 2—2 K, Solymossy Endre, Fejes Áron 3—3 K, Fodor Boldizsár 1 K, Bernát Mór 4 K, dr Imreh Domokos 8 K, Kállay Ferencz 1 K, Bedő Ferencz 4 K, dr Damokos Andor 6 K, Hollaky Árthur, Sándor István 10—10 K, Jánó Béla, Molnár Imre 2—2 K, dr Nagy Sámuel 5 K, dr Urbányi 2 K, dr Mezei Ödön 10 K, Kovács Dániel, Bereczki András 2—2 K, Ráduly János 4 K, Ilyés Miklós ezredes 10 K, id. Szakács Károly 4 K, Székely Dénes, Buda Gyula 2—2 K, özv. Szilveszter Dénesné 4 K, Gönczi Lajos 6 K, Solymossy János 5 K, Szöllősi Sámuel 10 K, Szöllősi Ödön 2 K, Szabó Árpád 4 K, Biró Gyula 40 fillér. Összesen 164 K 40 fillér. Fogadják a nemesszivü adakozók a rendező bizottság hálás köszönetét. A tiszta jövedelem 145 korona volt, mely a szegény tanulók könyvtára javára forditattik.

— **A székelyek „divatlap"-ja és a búrok.** Székely atyánkfiainak tudvalevőleg bőven kijutott a váltó-adósság. Annyira, hogy a váltó-ürlapot „divatlap«-nak nevezik, merthogy mindennapos dolog annak kitöltése. Egy pár küküllőkeményfalvi székely megsokallotta ezt a „fáin" irásokat s nagyot és merészet gondolt. Beállitottak vármegyénk alispánjához s utlevelet kértek a búrokhoz, mert a váltók zsirálásától igy akartak megszabadulni. A jámbor képü székely atyafiak hosszu arczokat vágtak, mikor Damokos dr alispán felvilágositotta s önmaguktól rájöttek, hogy farsangi viczcz áldozatai, mert valami mesés igéretekre hallgattak. Igen üdvös dolog lenne, ha józan gondolkozásu székely népünk ebből okulna s minden szóbeszédre nem indulna utnak.

— **A polgári filléres estélyt,** melyet az egylet holnap (hétfőn) este tart meg, Fischer Ferencz elnök, ifj. Szemerjay Károly alelnök, Ráduly Irma, Jakabos Kata, Csiki Albert és Válentsik Endre fogják rendezni. Kállai Sándor felolvas, Hermann Helén énekel, Benedek Aladár szaval, »A szép maszk« monologot előadja ifj. Szemerjay Károly. Lesz confetti, világposta és a rendes táncz.

— **A csuz- és köszvényesek** a háziszerek sok fajtáját alkalmazzák a nélkül, hogy orvosak tanácsához fordulnának. Köztudomásu, hogy a Zoltán-féle csuz- és köszvény elleni kenőcsben (üvegje 2 korona) oly kipróbált szert ösmernek orvosok és betegek, melytől még azok is, kik 15—20 év óta szenvednek s fürdőket s különféle szereket eredménytelenül használtak, néhányszori bedörzsölés után meggyógyultak. Ezt bizonyitják számtalan köszönő levél és azon hiteles orvosi nyilatkozatok is, melyeket a fővárosi, vidéki és külföldi kórházakban folytatott kisérletekről és azok eredményéről állitottak ki Zoltán Béla budapesti gyógyszerész, József kir. herczeg udvari szállitója részére.

— **Vidéki mulatságok.** Telekfalván az ev. ref. hitközség tagjai e hó 16-án az iskola termeiben annak csengettyüje beszerzésére tánczczal egybekötött kosaras dal- és zeneestélyt rendeznek, melyre a közönséget meghivják: Kovács Sándor lelkész, elnök; Székely Gábor tanitó, alelnök; Szász Ferencz és Bálint István alelnökök, Orbán Lajos pénztáros, Orbán Mihály ellenőr, Szabó Lajos jegyző, Andrásy Lajos, Bálint István, Bálint Imre, Bálint Tamás, Kovács Mihály és Szabó József r. b. tagok. Székely Gábor tanitó nyitja meg a müsort, az ifjusági dalkör négyszer énekel, Gellérd Lajosné, Kovács János V. o. t., Bálint Juliska, Csiki Ilona IV. o. t. és Székely Gábor szavalnak és Orbán Lajos monológot ad elő. Kezdete este 6 órakor. — Parajdon az önkéntes tüzoltóegylet saját pénztára gyarapitására a Hutter-féle szálló nagytermében e hó 23-án zártkörü tiszti bált rendez, melyre a közönséget meghivják: Zárug János tb. főp., tb. elnök; ifj. László Domokos főp., elnök; Bartos Pál alp., alelnök; Stein Dávid segédtiszt, titkár; Stein Izsák pénztárnok; Paget Olivér ellenőr; Damó Dénes, ifj. Flepsz József, Moldován Ödön, Bozsoki Vilmos osztályparancsnokok; Kendof István és Horváth Zsigmond szivattyumesterek; Giézel Ede őrparancsnok és Székely András szakaszparancsnok. Kezdete este fél 8 órakor. A talpalávalót a dicsőszentmártoni „hires" zenekar fogja huzni. — Oroszhegy községben a mult szombatra tervezett kosaras tánczvigalmat — czigányok hiánya miatt — tegnap este tartották meg.

— **Tánctanfolyamot** nyitott tegnap este Sára Miklós ismert nevü tánczlanitó városunkban, a polgári önképző nagytermében. Ajánljuk az érdeklődők figyelmébe.

— **Az állatseregletben,** mely a barompiacz-téren még csak nehány napig tartózkodik, ma (vasárnap) két előadás lesz igen érdekes müsorral Mademoiselle Rosette különböző öltözetekben jelenik meg az oroszlánok között. Az igen figyelemre méltó állatsereglet innen Kolozsvárra szándékozik utazni.

Apróhirdetések.

E rovatban minden szót 4 fillérért, vastagabb betüvel 8 fillérért közöl a kiadóhivatal.

Bérbe adó lakosztály idős Dézsy Antal Betlen-utczai házának emeletén 1 lakosztály mely 4 szoba, konyha és mellékhelyiségekből áll 1901. ápril. 24-től bérbe adó. A lakás megtekinthető és értekezhetni tulajdonossal.

Jó gyártmányu zongora jutányos áron eladó. Hol? megmondja a kiadóhivatal.

Áll. kitüntetett hidegen folyó oltóviasz 50 f és 1—2 koronáért kapható Varga Sándornál Turkeve. Elárusitóknak árkedvezmény.

Jó és olcsó asztali és csemegeborok Székely-Udvarhelyt Fernengel Gyulánál kaphatók.

Kő- és téglából épült ház 6 szoba, konyha, kamra, pincze és melléképületek veteményes kerttel olcsón eladó, vagy április elsejétől kiadó. Czim a kiadóhivatalban.

Kényelmes lakás. A törvényszéki elnök ur volt lakása, Szt-György naptól bérbe kiadó. Értekezhetni lehet az Orbán Antal kész ruha kereskedésében.

Tánczlanfolyam. Tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy folyó évi február hó 9-én a „Polgári önképző" nagytermében tánczlanitásomat megkezdtem. Tandij 5 heti idényre 5 forint, ismétlőknek 3 forint. Tanitási idő diákoknak délután 5—7-ig. Felnőtteknek este 8—10-ig. Szokásos Koszoru-estélyek minden vasárnap. Felvétel végett, szives meghivásra személyesen is teszem tisztelelemet. Jelentkezni lehet lakásomon Olajos-udvar (Kertész József háza) és a polgári önképző nagytermében d. u. 1—3 óráig. Kivánatra magánórákat is adok lakásomon, vagy a nagyteremben. Tisztelettel Sára Miklós, az Orsolya-zárda és az ev. ref. uj leányinternátus állandó tánczlanitója N.-Váradon.

Kiadó lakás a szombatfalvi utczában a Sebesi ház földszinten 4 szoba, kamra, konyha stb. f. év április hó 24-től kezdve kiadó, értekezhetni Riemer K. Gusztáv urnál felső malom-utcza.

Eladó. Egy régóta fennálló korcsma- és üzlet-helyiség szabadkézből családi körülmények miatt azonnal eladó. Tulajdonos özvegy László Istvánné szombatfalvi kerület.

Calcium carbidot legelőnyösebben szállit a bosznia villamos müvek magyarországi vezérképviselője; valamint szabadalmakat is kieszközöl és a kiválóbbakat értékesiti; ugyszintén mindennemü gépészeti és elektrotechnikai berendezést pontosan küld: Takács Győző és Társa mérnöki iroda Budapest, VIII. Szentkirályi-utcza 10. sz.

Iparügyek.

A tudományok s különösen a természettudomány az ipar szolgálatában volt a czime Tompa Árpád áll. főreáliskolai tanár előadásának, melyet mult vasárnap a polgári önképző és segélyző-egylet nagytermében igen szép számban összegyült közönségnek tartott. Az előadást mindvégig általános érdeklődéssel kisérték és a végén zajos tapsokkal jutalmazták iparosaink. Vezéreszméit a következőkben adjuk:

Az ipar különféle meghatározásai. Óriási birodalma, nemei, fajai. Az összes tudományágak igazságokat szolgáltatnak az iparnak. A tudományok előhaladása és az ipar fejlődése között kölcsönhatás van. Mégis némely tudomány nagyobb hatással van reá.

Az ipar fejlődése a természettudományok állásától függ. Az emberi mivelődés haladásának ez a mérvfoka.

Mit értsünk a természettudományok alatt? Ennek hiánya az ó-kor két klasszikus népénél.

Kik foglalkoztak az iparral az ó-korban? Milyen iparral?

A természettudományok állása a középkorban. A középkori világnézlet természettudományellenes iránya.

A szerzetesek, a jobbágyok és a városok lakói külön-külön, isolaltan foglalkoznak az ipar egyes, alárendelt ágaival.

A renaissance, mint a természettudományi gondolkodás megindítója

A puspakor, iránytü és könyvnyomtatás találmánya s azok tudományos, társadalmi és politikai hatása.

Fölfedezések égen és földön s azok messzeterjedő hatásai. A technika-inductiv korszak nagyszerü találmányai s az ujabb természettudományok haladásától eredő világipar megteremtődése. Az anyagi javak szerzésére irányuló irányzat veszélyei különösen. Az amerikanizmus. Óvintézkedések szükségesek.

A ma délután pont 2 órakor szintén a polgári önképzőkör nagytermében tartandó előadás mintegy kis ünnepsége lesz az eddigieknek. Fejes Áron ev. ref. koll. tanár tart igen érdekes előadást, melyet a helybeli Székely Dalegylet hazafias dalokkal füszerez. Felhivjuk polgárságunk s általában a nagyközönség figyelmét a rövid egy óráig tartó, élvezetesnek igérkező nyilvános előadásra.

Közgazdaság.

Az udvarhelyvármegyei gazdasági egyesülettől.

Sz. 27.

Hirdetmény.

Az udvarhelymegyei gazdasági egyesület az Erd. Gazd. Egyesület közremüködése, a nagymélt. m. kir. földmivelésügyi miniszterium és az O. M. G. E. támogatásával **folyó hó 28-án Székely-Keresztúrott** (vasutállomás)

tenyészbika- és üsző-kiállitást,

márczius 1-én pedig

országos jellegü tenyész-állatvásárt

rendez, melyre a tiszta magyar erdélyi fajta tenyésztők és községek figyelmét addig is, mig részletes programmunkat kiadjuk, felhivjuk.

E kiállitáson állataikkal meg szoktak jelenni az összes nevesebb erdélyrészi tenyésztők, igy a vevőknek bő alkalmuk nyilik a legjobb tenyészállatot megvásárolni, viszont az a körülmény, hogy a vevők nemcsak a vármegye területéről kerülnek ki, de nagy számmal jönnek a magyar szent korona összes országaiból, sőt a balkán államokból is, a kiállitókra bir nagy jelentőséggel, a mennyiben jeles tenyészállataikat el is adhatják.

Sz.-Udvarhelyt, 1901. febr. 5.

Hollaki Arthur, főispán, a rend. bizottság elnöke. **Hlatky Miklós,** titkár.

Erdélyi gazdák Darányi miniszternél. A B. H. e hó 4-ről a következőket irja: Az erdélyrészi gazdaközönség nagy küldöttsége az erdélyi gazdasági egyesület vezetésével memorandumot adott ma át Darányi földmivelésügyi miniszternek az erdélyrészi szarvasmarhatenyésztés fejlesztése ügyében. A küldöttséget, melyhez az erdélyi választókerületek Budapesten tartózkodó országgyülési képviselői is csatlakoztak, a mai képviselőházi ülés előtt, a Ház miniszteri szobájában fogadta a miniszter. Jósika Gábor báró, a küldöttség vezetője adta át a memorandumot hosszabb beszéd kiséretében, a melyben hangoztatta, hogy mily fontos országos érdekü közgazdasági ügy a hazai szarvasmarha faj tenyésztésének felkarolása, nemesitése és tökéletesitése. Arra kérte a minisztert, hogy a nép kezén levő szarvasmarhaanyag az erdélyi medenczében mindenütt s a havasokon is fenntartassék; ez anyag elkorcsosodása minden áron megakadályoztassék; az elkorcsosodott anyag ismét eredeti jellegére vezettessék vissza; a szürke szarvasmarha anyag mindenütt magamagából javittassék és honi riska-fajtának szintén önmagából javittassék a tejelő képesség fejlesztésével. Ez ohajtások megvalósulásának eszközeiül a következőket jelölte meg a küldöttség szónoka: Az 1894. XII. törvényczikk revizióját a tenyészkerületek pontos körvonalozása szempontjából, vagy a kérdésnek rendeleti uton oly módon való szabályozását, hogy csak három nagy tenyészterületet állitassanak fel; addig is utasittassanak az állattenyésztési kerületi felügyelők, hogy már ez idén az apaállatok kiosztása alkalmával igyekezzenek kerületeik tenyésztését a felállitandó három nagy kerület irányába terelni; minden állami vagy államilag segitett tenyészet csak oly szarvasmarha-fajt tenyésszen, a mely tenyész kerületébe tartozni fog; a hazai fajtára megállapitott tenyész-kerületben állami kedvezménynyel csak hazai fajta bikák legyenek elhelyezhetők és beszerzésökhöz legalább 5 százalékkal nagyobb kedvezmény adassék, mint a nyugati fajtáknál; tétessék lehetővé, hogy a hazai fajokat tenyésztő kisgazdák szintén kedvezményi áron és részletfizetésre szerezhessenek be anyaállatokat, mint a nyugati fajtáknál történik. Darányi miniszter szivesen fogadta a küldöttséget, maga is elismerte annak gazdasági fontosságát, hogy a szivósabb s ellentállóbb hazai faj eredeti tisztaságában föntartassék s fejlesztessék; kijelentette, hogy az átvett memorandumban foglaltakat beható megfontolás alá veszi s kiváló erdélyrészi szakértőkkel bővebben is meg fogja vitatni, végül pedig hozzátette, hogy az erdélyrészi viszonyok és jogos érdekek iránt még akkor sem viseltethetnék több jóindulattal, ha ez országrész fiai között született volna. A küldöttség élénk éljenzések között vett bucsut a minisztertől.

Két vaggon lenmag érkezett a földmivelésügyi miniszterium jóvoltából a helybeli vasuti állomáshoz a lentermelő gazdák között mérsékelt árban leendő szétosztás czéljából. A lenmagot a vármegyei iparfejlesztő bizottság elnöksége vette át. Ezzel kapcsolatosan értesitjük mindazokat, kik a lentermelés érdekében müködnek, hogy a rendelkezésük alatt levő kötelező nyilatkozatokat most már haladék nélkül beküldeni sziveskedjenek. Nehogy az ebbeli mulasztás miatt a jelentkező gazdák lenmag nélkül maradjanak.

Lenvetésre kötelező nyilatkozat a »Székely-Udvarhely« szerkesztőségéhez ujabban a következőktől érkezett: Ajtay János unitárius lelkész, Bencző János birtokos és ifj. Sebestyén Mihály birtokos Homoród-Almás községből 400—400 □ ölre kötelezték magukat. A lapunknál eddig bejelentett földterületek összege **19 hold** és **800 □ öl.**

Tyuktenyésztés. Irta Hreblay Emil állattenyésztési m. kir. felügyelő Gödöllőn. Ára 2 korona. Megrendelhető a szerzőnél Gödöllőn, portómentes küldéssel 2 korona 20 fillérért. Szakirodalmunkban a sajtó alól nem régen kikerült e jeles gazdasági munka méltó feltünést fog kelteni s valóban időszerü is, hogy akkor, midőn a kormány a baromfitenyésztésre annyi gondot fordit, a gazdaközönségnek oly kézikönyv álljon rendelkezésre, melyből mindazt megtudhatja, a mi jövedelmének nagyobbitását idézheti elő. Tudjuk mindnyájan, hogy a külföldön értékesitett baromfitermékért 1899-ik évben 60 milló koronát vettünk be, mely összeg legnagyobbrészt a kisgazdák zsebébe folyt, ez összeg azonban pár év alatt megkétszerezhető, ha a baromfitenyésztést okszerüen fogjuk üzni s a tenyésztést helyes alapokra fektetve, az értékesitési viszonyokat is is megismerjük. Hreblay munkája 110 oldalon 49 képben magyarázza mindazt, a mit minden baromfitenyésztőnek tudni kell. Böven foglalkozik a baromfibetegségekkel és azok gyógykezelésével is. Azonkivül aköztenyésztésre ajánlott fajtákat is ismerteti. E munkát minden baromfikedvelőnek melegen ajánljuk.

Szerkesztői üzenetek.

Budapest. S. E. Köszönettel vettük. Csekélység. Szót sem érdemel. Különben a legnagyobb sziveséggel küldtük. Bár örvendetes alkalomból tehettük volna. Szives üdvözlet!

„Pestvármegye". Kérésükre lapunk küldését megkezdtük.

A munkás pénztárról. Jelen számunkra késón érkezett. Jövőre hozni fogjuk. Szives üdvözlet.

Bádogosok. Panaszos levelükkel jövő számunkban foglalkozunk.

BETEGH PÁL,
felelős szerkesztő és kiadótulajdonos.

Hivatalos rész.

Járványok. Udvarhelyvármegye alispánjától. 1517., 1517., 1754—1900. alisp. sz. Székely-Udvarhely város polgármesterének és valamennyi község elöljáróságának. Közhirré tétel végett értesitem, hogy a Dobó, Vágás és Zetelaka községekben járványosan s ez utóbbiban szórványosan uralgott sertésvész megszünt és a vonatkozó zárlatok feloldaltak. Székely-Udvarhelyt, 1901. febr. 5-én. Dr Damokos Andor, alispán.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Sz. 48—1901. vgh.

Árverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi XL. t-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a székelyudvarhelyi kir. törvényszék 1898. évi 3383. polg. sz. végzése következtében dr Nagy Sámuel ügyvéd által képviselt Udvarhelymegyei Takarékpénztár javára Nagy Ferencz és társai peteki lakosok ellen 500 K s jár. erejéig 1898. évi julius hó 25-én foganatositott kielégitesi végrehajtás utján lefoglalt és 1774 K 40 fillérre becsült következő ingóságok, u. m.: I. Nagy Ferencz és neje Miklós Zsuzsánál ágynemü és házibutorok, II. Biró Istvánnál széna, 2 ökör, 2 ló, széna, lóhám és 1 szekér, III. Jakab Sándornál 2 ökör, 2 ló, széna, lóhám és 1 szekér, IV. Biró V. Andrásnál 2 ökör, 1 szekér és széna nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az oklándi kir. járásbiróság 1898 évi V. 59/2. és 1901. V. 29/1. sz. végzése folytán 500 K tőkekövetelés, ennek 1897. évi decz. hó 27. napjától járó 6 százalék kamatai, 1/3°/₀ váltó dij és eddig összesen 195 korona 58 fillérben biróilag már megállapitott költségek erejéig Peteken alperesnél leendő eszközlésére **1901. évi február hó 16-ik napjának** délelőtti 9 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108 §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet igérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

A mennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. § értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Oklándon, 1901. évi január hó 1-én.

Pollák Ignácz, kir. bir végrehajtó,

Sz. 3700|1900. tlkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

Az oklándi kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóság közhirré teszi, hogy felsőrákosi hitelszövetkezet végrehajtatónak Galaczi István bardoczi és Fábián Juliánna nagybaczoni lakos végrehajtást szenvedők elleni 840 K tőkekövetelés és járulekai iránti végrehajtási ügyében a székelyudvarhelyi kir. törvényszék (az oklándi kir. járásbiróság) területén lévő, a bardoczi 674, sz. tjkvben A † 263., 266., 267|1. hr. sz. belsőségre 876 K, a bardoczi 737. sz. tjkvben A † 267|2. hr. sz. belsőségre 26 K, a bardoczi 116. sz. tjkvben A † 744. hr. sz. ingatlanra 1 K, a 800. hr. számra 6 K, a 829. hr. számra 6 K, az 1115. hr. számra 58 K, a 2261. hr. számra 27 K, a 2749b. h. számra 87 K és a 2964. hr. számra 2 koronában ezennel megállapitott kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1901. évi február 22-ik napján** délelőtt 9 órakor Bardocz községházánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékát készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számitott és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyi miniszteri rendelet 8 §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott elismervényt átszolgáltatni.

A kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság.
Oklándon, 1900. szeptember 25-én.

KONCZ KÁROLY, kir, albiró.

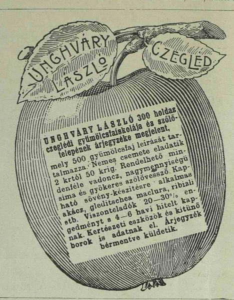

A Richter-féle
Horgony-Pain-Expeller
Liniment. Capsici comp.
egy régi kipróbált háziszer, a mely már több mint 30 év óta megbizható bedörzsölésül alkalmaztatik **köszvénynél, csúznál** és **meghüléseknél.**
Intés. Silányabb utánzatok miatt bevásárláskor mindig figyelemmel legyünk a **„Horgony“** védjegyre és a **„Richter“** czégjegyzésre. 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban úgyszólvan minden gyógyszertárban kapható. Főraktár: **Török József** gyógyszerésznél **Budapesten.**
Richter F. Ad. és társa,
csász. és kir. udvari szállitók,
Rudolstadt.

Nagy lámpa raktár.

Üvegezési vállalat. — Debreczeni iskola.

A helyi és vidéki **épitkező közönséget** ez uton van szerencsém értesiteni, hogy mindenféle üvegezéseket a legjutányosabb árak mellett elvállalok.

A munkálatoknak **pontos** és **gyors** kiviteléről kezességet vállalok, valamint arról is kezeskedem, hogy a legközönségesebb üvegtábláim is csehországi sima, fehér üvegek, tehát a legkényesebb igényeknek is megfelelek. — Továbbá van szerencsém egész ujonnan berendezett **porczellán-, füszer- és lámpa-üzletemet** a helyi és vidéki közönség szives pártfogásába ajánlani.

A nagyérdemü közönség szives megrendelését kérve, vagyok

teljes tisztelettel:
Szentpétery Gergely.

Legjutányosabb árak.

! HAZAI IPAR !

WEIN KÁROLY ÉS TÁRSAI

szövőgyár, KÉSMÁRK

elismert hirneves

szepességi vászon

és

damaszt árui

minden nagyobb üzletben kaphatók.

Gyáraiból származó minden darab áru ezen védjegygyel van ellátva.

VALÓDI SZEPESSÉGI VÉD JEGY ECHT ZIPSER

! HAZAI IPAR !

Férfi-szabó üzlet és készruha raktár

megnyitása.

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy sok és nagy küzdelmek után sikerült üzletem bonyolult ügyeit elintéznem és üzletemet saját nevem alatt tovább folytatom.

Bátor vagyok t. megrendelőim és vevőim nagybecsü figyelmét **Székely-Udvarhelyt** a Kossuth-utczában **(Budapest-szálloda mellett)** ujból megnyitott

férfiszabó üzletemre és készruha raktáromra

tisztelettel felkérni. Egyuttal arról is értesitem a n. é. közönséget, hogy elismert jó szövetekből raktáron nagyválasztéku

kész férfi- és fiuöltönyöket

tartok s azok árait tetemesen leszállitottam, hogy a közeledő tavaszi idényre szükségleteit nálam mindenki a legolcsóbban eszközölhesse. — Jelszavam a régi marad, elsőrendü finom szövetekből csinos és tartós ruhát kiszolgálni a legmérsékeltebb árak mellett.

A n. é. közönségnek irántam tanusitott szives pártfogásáért köszönetet mondva, kérem azzal jövőre is megajándékozni kegyeskedjék, miután vagyok és maradok

kész szelgálattal:
Ifj Jakabos György, férfiszabó

A székelyudvarhelyi zálogkölcsön-intézet

és betéti pénztár

1901. évi február hó 24-én délután 2 órakor

Székely-Udvarhelyt, hivatalos helyiségében

KÖZGYŰLÉST

tart, melyre az érdekeltek tisztelettel meghivatnak.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság jelentése a lefolyt üzleti évről és a zárszámadás bemutatása.
2. A felügyelő bizottság jelentése.
3. A felmentvény megadása.
4. Egy felügyelő bizottsági tag megválasztása.
5. Inditványok.

A közgyülésen csak az bir szavazati joggal, a ki az alapszabály 60. §-a értelmében részvényeit a még le nem járt szelvényekkel együtt a közgyülést megelőző nap hivatalos órai lejártáig az intézet pénztárához leteszi.

Az igazgatóság.

Pilseni ősforrás! Pilseni ősforrás!

NEMZETI KÁVÉHÁZ ÉS ÉTTEREM

SZÉKELY-UDVARHELYT (Kossuth-utcza).

A SÖR-ök „SÖR“-e, azok királya:

A „PILSENI ŐSFORRÁS SÖR“.

Ennek az orvosi tekintélyek által is kitünő minőségünek elismert, egészségügyi szempontból megbecsülhetetlen italnak kimérésére csarnokot nyitottam.

Tisztán kezelt **valódi erdélyi borok**-kal, **jó magyar konyhá**-val állok a nagyérdemü közönség rendelkezésére. — Reggeli, ebéd, vacsora abonnement-tel kényelmesen berendezett helyiségemben, valamint házakhoz szállitva is — nálam a legolcsóbb árakban kapható. — **Vidéki közönség részére — szükség esetén — egészen külön szobával rendelkezem, hol a legolcsóbb és izletesebb ellátást biztositom.**

A n. é. közönség látogatását kérve, vagyok és maradok

Naponta változatos étrend;
egy villás zóna-reggeli 8 kr (16 fillér)

legalázatosabb szolgája:
Schneider G. A.
Sándor István.

Sz. 18—1901. végrh.

Árverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a udvarhelyi kir. törvényszék 1900. évi 6931|p. számu végzése következtében dr Válentsik Ferencz ügyvéd által képviselt Bartha István olaszteleki lakos javára Fejér Kata és társai olaszteleki lakosok ellen 213 K 40 f s jár. erejéig 1901. évi január hó 3-án foganatositott kielégitési végrehajtás utján lefoglalt és 662 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: ifj. Fejér József és id. Fejér Józsefnél 2 ló, 2 ökörtinó, 2 borju, 2 szekér, 4 szekér széna, 2 lóhám, 1 vaseke taligával és 10 hekto zab nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az oklándi kir. járásbiróság 1900. évi V. 424/1. számu végzése folytán 213 K 40 fillér tőkekövetelés és eddig összesen 75 korona 44 fillérben biróilag már megállapitott költségek erejéig Olaszteleken alperesnél leendő eszközlésére **1901 évi február hó 13-ik napjának délutáni 1 órája** határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet igérőnek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

A mennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégitési jogot nyertek volna, jelen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Oklándon, 1901. évi febr. hó 1. napján.

Pollák Ignácz,
kir. birósági végrehajtó.

BETEGH PÁL

KÖNYVNYOMTATÓ ÉS KÖNYVKÖTŐ INTÉZETE,

könyv- papir-, iró- és rajzszer-kereskedése.

Könyv- és ujságkiadó vállalat. A „NAGY-KÜKÜLLŐ“ kiadóhivatala.

A Székelyföld legnagyobb es legolcsóbb nyomtatványraktára.

SZÉKELY-UDVARHELYT (Kossuth-utcza)

A „Székely-Udvarhely“ czimü ujság (Udvarhelyvármegye hivatalos lapja, az udvarhelyvármegyei községi és körjegyzők egylete, az udvarhelyvármegyei általános tanitó-egylet és az udvarhelyvármegyei gazdasági egyesület hivatalos közlönye) ***szerkesztősége és kiadóhivatala.***

Minden e körbe tartozókat **a legpontosabban, nyomdai és könyvkötői munkákat csinos, szolid** és **lelkiismeretes kivitelben** — olcsó áron — teljesit ugy helyben, mint az ország bármely részébe.

Ugy a ***„Nagy-Küküllő“***, mint a ***„Székely-Udvarhely“*** részére ***hirdetések a legolcsóbb árszabás mellett*** vétetnek fel. Mutatványszámok ***ingyen*** és ***bérmentve*** küldetnek a kiadóhivataltól.

Nyomatott a kiadó- és laptulajdonos Betegh Pál könyvnyomdájában Székely-Udvarhelyt 1901.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.